

Crowd Digging: de Nederlandse cables

Op 28 november 2010 maakte Wikileaks in samenwerking met vijf dagbladen (*The New York Times*, *The Guardian*, *Der Spiegel*, *Le Monde* en *El País*) enkele documenten van de 251.287 diplomatieke telegrammen (*cables*) afkomstig van Amerikaanse ambassades en consulaten openbaar. In de maanden die volgden werd er veel aandacht aan deze *cables* besteed, maar al snel verschoof de publiciteit naar de voorman van Wikileaks, Julian Assange.

In 2011 hebben wij geprobeerd de 'Nederlandse cables' van Wikileaks in bezit te krijgen om die volledig openbaar te maken. Daarin slaagden we niet, maar augustus 2011 kwam het gehele bestand (*cables.csv*) beschikbaar op het internet. Ons aanvankelijke doel, de cables openbaar maken, was hiermee overbodig geworden. Toch gebeurde er weinig met de inhoud, de media-aandacht bleef vooral gericht op de persoon Assange.

Met '*Crowd Digging: de Nederlandse cables*' willen we de aandacht vestigen op de inhoud van de geheime diplomatieke berichten die door de Amerikaanse ambassades in de loop der jaren naar Washington zijn gestuurd. Het gaat ons hetgeen de openbaar gemaakte documenten blootlegt: de bestuurlijke onderstroom van overheden die zich onttrekken aan openbare controle en een open samenleving. Deze kwestie vraagt om een publieke aanpak, de spade moet in de grond.

Bestuurlijke onderstroom

De Wikileaks cables tonen een bestuurlijke onderstroom aan. Een onderstroom die politiek slijpt en vorm geeft, die bepalend is voor de diplomatie en de nationale politiek. Het is de stroom die in de Wet op de Openbaarheid Bestuur eufemistisch 'intern beraad' en 'persoonlijke beleidsopvatting' wordt genoemd en om die reden niet aan de openbaarheid wordt prijsgegeven. Persoonlijke beleidsopvattingen over beïnvloeding van ministers en besluitvorming, persoonlijke gevoelens over het wel en wee van een multinational; deze onderstroom is de bestuurlijke onderbuik van de beleidsmakers, van de overheid. Hier wordt politiek bedreven, dit is de plek waar de beslissingen met gevoelens en emoties worden vormgegeven.

In januari 2011 hebben de burgers van Nederland kortstondig een kijkje mogen nemen in de bestuurlijke onderbuik van de in Den Haag gevestigde Amerikaanse ambassade. RTL Nieuws, NRC en NOS raasden in een paar dagen tijd door de duizenden documenten die betrekking hebben op Nederland en haalden er een handvol wetenswaardigheden uit. Vervolgens verschoof de aandacht weer naar de entourage, de persoonlijke affaires, het veronderstelde gevaar van Wikileaks en de rol van de traditionele media. Eind augustus 2011 werden alle documenten van 'Cablegate' vrijgegeven op internet.

De berichten afkomstig van de Amerikaanse ambassade geven ons inzicht in de wijze waarop de alhier functionerende Amerikaanse autoriteiten het Nederlandse politieke landschap aanschouwen. Tegelijkertijd laten de cables slechts één kant van de medaille zien, namelijk hoe de Amerikanen ons zien, maar klopt dit beeld wel? De cables bieden ons een indruk van het diplomatieke verkeer. Ze geven misschien inzicht, maar dat inzicht is slechts rudimentair. Dat inzicht vraagt om nader onderzoek.

Om te beginnen moet ook de andere kant van de medaille, bijvoorbeeld de wijze van communicatie van Nederlandse ambtenaren en diplomaten, boven tafel. Neem als voorbeeld de Amerikaanse cables over de rol van Shell in Nigeria, de directe beïnvloeding van de Nigeriaanse politiek en de innige relatie van het bedrijf met de Nederlandse overheid. De cables reppen van direct overleg tussen Shell en de Amerikaanse, Britse en Nederlandse ambassade. Wat wordt daar besproken? Wie zitten er aan tafel? Wat is daarvan vastgelegd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken?

Een ander voorbeeld is de relatie tussen de Nederlandse opsporingsautoriteiten en de Amerikaanse Ambassade in Den Haag. Volgens de cables worden gegevens uit strafdossiers doorgegeven aan de Amerikanen. Wat zijn dat voor gegevens? Kan dat zomaar? Wat is hierover bij de politie en het OM vastgelegd? De Amerikanen krijgen deze gegevens in het belang van de zogenoemde strijd tegen het terrorisme, maar klopt dat wel? En wie houdt hier toezicht op?

Selectie

Met 'Crowd Digging: de Nederlandse cables' onderzoeken we niet alle 251.287 diplomatieke cables. Er is een selectie gemaakt van 5588 diplomatieke berichten waar Nederland min of meer onderwerp in is. Deze zijn afkomstig uit Nederland (VS ambassade in Den Haag en consulaat in Amsterdam), maar het betreft ook berichten die over Nederland gaan maar afkomstig zijn van Amerikaanse instanties in andere landen.

De geselecteerde cables vormen het startpunt van een gemeenschappelijk onderzoek, project *Crowd Digging* genaamd. Het gaat om het blootleggen van achterkamertjespolitiek. Voor een transparante overheid en een actief burgerschap zijn informatie en inzichten essentieel. Wikileaks plaatst zich in de traditie van wikipedia. Het vertrekpunt is dat iedereen kan bijdragen aan het lekken van geheime documenten, het interpreteren van de aangeboden informatie en de vervolgstappen op zowel het lek als de publicatie ervan.

'Crowd Digging: de Nederlandse cables' wil terugkeren naar het wiki-uitgangspunt, naar de publieke openbaarheid. Op dit moment worden de cables vorm gegeven en vinden de voorbereidingen plaats om 5588 geselecteerde cables te laten drukken. Vervolgens worden ze tentoongesteld waarna de opening van deze expositie het

startpunt vormt van gemeenschappelijk onderzoek.

Iedereen kan deelnemen, zelf een of meerdere cables onderzoeken middels studie, inzage-verzoeken, Wob-verzoeken, interviews, database onderzoek en andere methoden. Op een speciale website kunnen de onderzoekers hun ervaringen, vondsten, problemen, ideeën, oplossingen en adviezen delen. Uiteindelijk is het doel alle gevonden informatie over de bestuurlijke onderstroom van de 5588 cables openbaar te maken en daarvan een magazine samen te stellen.

Wil je deelnemen aan dit project en/of op de hoogte gehouden worden van publieksevenementen: email: info@burojansen.nl tel: 020 6123202, 06 34339533.

Bijgevoegd de eerste impressies van Crowd Digging.
Ontwerp: Manetta Berends, Mandy Cobussen, Robin Smits.
Een geprinte cable.
De maquette van de Crowd Digging tafels.
Een van de tafels met cables.